

זכרונות

ועד הלשון העברית

בירושלם.

מחברת א'

ניסן - סיון

ירושלם

בדפוס א. ב. לונץ

דוד ילין - ירושלים

זכרונות DAVID YELIN

Jerusalem

ועד הרשון העברית

בירושלם.

מחברת א'

ניסן - סיון

תרע"ב

ירושלם

בדפוס א. מ. לונץ

תכנ מחברת א'

- (1) לתולדות ועד הלשון (1—21)
- (2) מנחי תחשבון (22--32)

לתולדות ועד הלשון.

הדבור העברי שהתחיל בא"י עם התהלת הישוב החדש, הוליד את הצרך לבטא בעברית משגים מעניני החיים הרגילים, שעד הנה לא נמצאו להם שמות בספרות העברית, או שלא היו ידועים לרב הקוראים. וכל מה שהרבה הדבור העברי להתפשט והיה לא רק לסגולת המשבילים, ב"א גם לזו של ההמון, היה הצרך הזה מרגש יותר ויותר. ביחוד התבלט הסרון מלים למשגים שונים כאשר הושם הדבור העברי בפיות הילדים הקטנים והתחילו ללמד בבית הספר את כל הלמודים בעברית. הפעוטות הללו שלא ידעו ולא יכלו לדעת את עניות לשוננו במקצועות אלה, חבנים הללו ששאלו ודרשו תשובות לבל משג, לבל דבר פשוט, לבל מראה עיניהם ולכל משמע אונם, — הם שהביאו את ההכרח לברא מלים חדשות למשגים הנצרכים, וכל מורה השלים את החסרון הזה בדעתו ובידיעתו, כמוכן היה מרגש עד מהרה "שנוי המלים" בין בית ספר לבית ספר ובין מורה למשנהו, — והתבלט הסרון מרכז, שיתענין

בקביעת מלים חדשות--מוסד בן סמך, שהכל יקבלוהו עליהם לפוסק בענין זה.

זאת ראו משכילי ירושלים הראשונים, שהתחילו בדבור העברי. ואז נוסד בירושלים בשנת תר"ן על ידיהם "ועד הלשון", כעין פניקס של החכמה "שפה ברורה", שנוסדה באותו הזמן בירושלים, שפטרחה חיתה "הרחבת השפה העברית והדבור העברי בין כל שדות העם". חברי ועד הלשון היו: א. בן-יהודה, דוד ילין, חיים הירשנזון וא. מ. לוגין.

בישיבות הועד ההוא היו דנים ע"ד מנחים למשגים היותר נהוצים בשפת הדבור. קצתם נתקבלו בשפתנו ועוברים הם בעת בשוק הסופרים ובפיות המדברים כאלו היו כנוף הלשון מימים קדמונים ובלעדם אלמים אנחנו בדבורנו, וקצתן לא נתקבלו, או נתקבלו לזמן קצר, והיו כנשמות ערמילאות. שפרהו באויד פהות או יותר. היו אמנם זכוחים חמים בין חברי הועד ע"ד המנחים החדשים וקביעתם, היו מהעומדים מהוין לועד שולולו קצת בפעולות הועד,-- אבל הועד הוסיף לעבד עבודתו המועילה להתפתחות הדבור העברי:

וכבר אז התבלטו שני זרמים בפעולות הועד: קביעת מנהיג הלשון ותקן המבטא. ואם

קביעת מנהיגים חדשים חיתה דבר קשה—היה קשה ממנה תקן המבטא. כי ירושלים עיר הקדש—עיר של קבוץ נליות, שכל המבטאים השונים, היותר קיצוניים, נמצאים בה: סן המבטא הליטאי עד הספרדי, ומן הוליני עד התימני והפרסי. בירושלים זו היה צריך לקבע מבטא אחד, כדי שיאחד את הדוברים עברית. ואמנם ע"פ טבע הענינים היה המבטא המזרחי—המבטא ההי ביין הספרדים—לשפת הדבור, ומירושלים נפוץ המבטא הזה לכל דוברי עברית בארץ.

בשנת תרנ"א נבגר בית הספרים, שבו היו הישיבות של "ועד הלשון", במלח גב הברת שפה ברורה וביחד עמח גב ה"ועד" אשר על ידה. כנראה, נתפרדה התכילת בשביל פרוד דעות שהתחיל אז בין משכילי ירושלים. וגם בבוא פרופ. יוסף הלוי לירושלים בשנת תרנ"ב, ובנאומו בעברית צחה, עורר את משכילי ירושלים ליסד אקדמיה עברית ללשון העברית להתרחבתה ולהתפתחותה, והבטיח גם את עזרתו ותמיכתו—לא יכל הרעיון הזה להתגבר על פרוד הדעות, וככה הפסיק "ועד הלשון" את עבודתו בשנים עשרה שנה, עד שנת תרס"ג.

אמנם גם בשנים האלה לא הדלה התרחבות

שפת הדבור להתפתח, ומלים רבות חדשות למשנים
שונים נקבעו — לא ע"י ועד, כי אם ע"י סופרים
והבאים, מורים ורופאים, שקביעת מלים היתה נצרכת
להם לרגלי עבודתם במקצוע הספרות לכל אחד ואחד.
את המלים המחדשות היו מפרסמים כפעם בפעם,
ב"הצבי", ב"הארץ", ב"הארץ", ב"מירושלים" ובקבצים
שונים. ורבות מאד הן המלים שנכנסו אז בחיים,
ונקלטו במח המדברים ונקבעו בשפת הדבור ולא
נודעו כי חדשות הן מקרב באו — אות הוא כי
החיים היו צריכים להן, ולא רק במקצוע החיים
הפשוטים, כי אם גם במדעים לכל מקצועותם — ברפואה,
בידיעות הטבע, וכו' — נקבעו מלים רבות, שבעת
הן ידועות לכל תלמיד וילד קטן. אלא שכל אלה
החדושים היו מקריים, של יחידים ושלא בהסכמת
הכלל, ומבלי שדנו עליהם לפני שנקבעו. — כי אם
בתור הסוציאלי של הסופר הזה ושל החכם ההוא.
באספת "זביון יעקב" בשנת תרס"ג, בבנסית
הנהדרה תחיא, שהשאירה אחרית את "אגדת המורים",
תחלט לבונן "ועד של בלשנים" — שיעסק בהרחבת
שפת הדבור ובקביעת מלים חדשות, ועל מרכו
אגדת המורים הוטל להוציא את הדבר לפעולה. אולם
במשך השנה הראשונה לקיום האגדה לא יכל מרכו

לתולדות ועד הלשון

5

המורים לגשת אל העבודה הזאת, ורק באספת אנגד
המורים השניה שהיתה ב"גדרה" באלול תרס"ד
התעוררה שאלת הלשון העברית ככלל, ובהסכמת כל
הנאספים החלט לכונן את הועד הבלשני בירושלים,
זשיעסק, בקביעת המבטא והפתיב הנכון, שהעדרו
גורם פרוד בין בי"ס לבי"ס, וגם בקביעת מלים
חדשות לצרכי בית"ס והחוראת, כדי שלא יבנה לו
כל מורה במה לעצמו. קציע אז גם להבר מלונים
ע"פ סדר הענינים של המקצעות. אל הועד הבלשני
הזה יפנה כל אחד שיהדש מלים, או בי שירגיש
הסדון מלים להוראת.

ובשביל שהצעה זו יצאה מאת אנגד
המורים, זה "מרכז" היה צריך לתוציאה לפעל, החלט
באספה החיא, כי חברי הועד הבלשני יתנו הבקאים
בשפה מחברי מרכז המורים ביהר עם חכמי הלשון
שבירושלים, ומכה נחשבו אז לחברי הועד הבלשני—הוא
"ועד הלשון" המחדש: מר בן-יהודה, מר זוטא, מר
ילין, דר. מויא, מר מיוחס, מר ספיר (המנוח שישב אז
בירושלים) ומר פינס, שבעה חברים, שאחדים מהם
בעלי מקצוע בלשון העברית ואחדים מהם בקיאים
בשפה העברית והערבית גם יחד.

ועוד בחרף ההוא, הרף תרס"ה, התחיל "ועד

הלשון" בעבודה מסדרת וקבועה, ומאז וחלאת הוא עובד את עבודתו לפעמים בהפסקות פחות או יותר ארכות—ומאז גם נתפרסם שם ה"ועד" וידוע הוא בארץ ובהוץ לארץ.

בישיבות הועד של השנה הראשונה נקבע סדר העבודה פעם בחדש — ובאופן זה: בתחלה ישיב הועד על השאלות שנשאל בדבר שמות למשגים השונים — קביעת המלים שהן בגדר "צורך השעה" — ואח"כ ידון במקצוע תמידי אחד.

ומענינים מאד המכתבים שקבל הועד מכל קצות הארץ, ממש "מדין ועד באר שבע", מקומטינא ועד מתולה, ממורים רבים שבמושבות, במכתבים חחם הטעימו מכותבים כי "לעת הצורך חדשו מלים אלה ואלה"; ל"צורך השעה הננו נוהגים לקרא למשג פלוני בשם פלוני"; או: "הרשינו לעצמנו לצורך הרגע לקרא... וחגנו שואלים את הסכמת (או עצת) הועד". ביתור היה הועד מקבל מלים חדשות ממורי הגליל, הרחוקים מהערים ושדצרו ולמדו חבל בעברית. — הם ששלחו רשימות ארכות של חשבון והנדסה, של העצמים היותר נהוצים בחיי הבית — והם שהיו העוזרים היותר חרוצים של הועד — בעוד אשר בבהים ביתודת לא היתה אז תחתענינות מרבת כל כך.

מעבודת הועד של הזמן ההוא נשארו מלים רבות, שנקבעו בבתי הספר בבל מקצועות הלמודים, ושבאו גם אל שפת הדבור החי—ובזה הועילה ה"השקפה", שהיתה מדפיסה את המנחים של הועד כפעם בפעם והיתה מפיצה אותם בין קהל הקוראים בארץ.

אבל אעפ"י ש"ועד הלשון" היה דבר שהזמן והחיים גרמו לו, לא יכלה עבודתו להתרחב הרבה, מפני המכשולים שמצא על דרכו בהסדון אמצעים. מזכיר הועד עבד אמנם שלא על מנת לקבל פרס, אבל גם החוצאות הנהוצות—הוצאות הדאר ומכשירי הבתיבה וכדומה, גם אלה היו חברי הועד מברחים לתת מכיסם, ודבר טבעי הוא שבתנאים כאלה לא התפתחה עבודת הועד כפי צרכה.

בסוף קיץ תרס"ז נוסדה בבנסית הג' ההסתדרות "עבריה", והועידה הראשונה של ההסתדרות התיא אשרה את ועד הלשון שבירושלים וחיבה את ועד ה"עבריה" היפואי לבוא לעזר "ועד הלשון". מזכיר העברית, המשורר י. כהן, פנה אל ועד הלשון והודיעהו, כי "עתה יוכל ועד הלשון לנשת לפעלה בבירה ורחבה יותר, כי עת לעשות היא, וגם העם לא יעמד מנגד". על סמך הבטחה זו חשב הועד לנכון

לקחת מזכיר בשכר, כדי שיוכל הועד לעבד את עבודתו יותר תדיר – לבת"פ פעמים בחדש. הועד הציע את משרת המזכירות להסופר הישיש מר ישראל טלר שקבל עליו את העבודה הזאת בשכר מועט והתעסק בה בהבה רבה.

בשנה זו צרף הועד אליו לחבר את מר א. מ. לונץ.

עבודת ועד הלשון בשנה הזאת – תרכ"ז – התבלטה בדבר תקון המבטא וגם בקביעת מלים חדשות. לתקין המבטא פרסם הועד מכתב חוזר „אל מנהלי בתי הספר ולגני הילדים בערי ארץ ישראל ובמושבות“, בו מבאר הועד, כי „מלבד החסרון הגדול של מלים להפצים שונים ומשגים שונים – יש עוד חסרון גדול, שצריכים לתקן אותו, בהפצנו שלשוננו תחיה חיים נכונים, חיים טבעיים, והוא תקון המבטא. רב המדברים עברית אינם מבדילים בין א – ע, ה – כ, פ – ק, ט – ת, וכן גם במבטא התנועות, מה שהוא מעצור גדול להכתיב הגבון. תקון המצגת הזה הוא בידי המורים, שישימו לב לתקן את המבטא – ובזה יקלו על התלמידים את הכתיב לפי מבטא האותיות. וקל הוא לתקן את המבטא בא"י, במקום שילדינו

יודעים את השפה הערבית, שמבטא דומה לשלנו. ולכן פונה הועד אל כל המנהלים והמורים בבתי הספר, שיקבעו שיעור מיוחד של תקון המבטא בפי התלמידים וישניחו השגחה סגולה, כי לא יהיה השעור רק להלכה, כי גם למעשה, לבטא עברית על פי המבטא המיוחד לשפתנו, לחבדיל בפפה כל אות וכל תנועה, כמו שהן נבדלות בכתב. ומצד שני התעסק הועד אז בקנהים "להמלכושים", ובשאלות והתשובות על טכני מורים, שהיו באים בלי הפסק אל הועד. וגם רב המלים ההן נדפסו ב"השקפה" של אותן השנים. —

אך החכמה החמדת של ה"עכריה" לא נתקיימה, והועד הכרח לצמצם את פעלתו שנית פעם אחת בחדש—וכמוכן, שבמצב כזה לא יכל הועד לעשות דבר יותר ממשי. —

ובכל זאת במצבו זה גמר הועד בחרף תרס"ה סדור עבודה שלמה ובבדה והיא "מנחי החשבון": יותר ממאה וחמשים מנחי, קצתם שנתקבלו ממורים במושבות וקצתם שהועד קבע להם שמות—זרבים מחשבות שנמצאו בכפרותנו הישנה למקצוע החשבון. המנהים נדפסו ב"חזור" של מרכז המורים בקצת הערות.

במשך קיץ תרס"ט וכל שנת תר"ע, לרגלי צאת המזכיר הישיש מירושלים ובסבת נסיעת אחדים מחברי הועד לחוץ לארץ פסק הועד את עבודתו עד חרף תרע"א.

במשך הזמן הזה חבלש עוד יותר חסרון הועד, וביפו נוסדה. ועדה לתרחבת השפה שתהיה לעזר לוועד הלשון. ואז התעוררו חברי ועד הלשון עוד הפעם לחדש את פעלת הועד וצרפו אליהם שלשה סורים חדשים: את מר לפשיץ, הר"ר רבין, וד"ר תרצין וכך עלה מספר חברי הועד עד עשרה—ומאז ועד היום עובד הועד את עבודתו בתמידות בלי הפסק כלל.—

בראשית עבודת הועד המחדש הזה התעוררה השאלה אם יש היכלת ותרשות המוסרית והאחראית לחברים לקבע מלים חדשות בספרותנו וליצר יצירות חדשות ופה אחד החליטו, כי פה בארץ במקום ששפת הדבור מתפתחת מיום ליום, בזמן שהיא מתרחבת ומתפשטת באפן טבעי, במקום שיצירות השפה נעשות במעט מעצמן ובשביל זה לפעמים גם באפן לא יפת. אין אנחנו רשאים לחבות עד אשר יבואו בלשנים ממחים ומוכנים לאותו דבר, וטי שהיכלת בידו צריך לעצר בעד הרעה שלא תצא שפה המונית ביותר, וצריך לקבע מלים חדשות ויפות. משום זה

גמנים בין חברי הועד חברים שהשפה העברית היא המקצוע שלהם ובקיאותם בשתי השפות העברית והערבית אינה מוטלת בספק, ויש איפוא היכלת בידם ליצר יצירות חדשות על פי הקי מדע הלשוניות. — ולפי שרבו החברים בועד ורבו חדעות קרו תדיר בישיבות ובוהים וחלוקי דעות בהרבה שאלות עקריות וצדדיות של עבודת הועד. כדי להנצל מהבוהים התמידים האלה, הנוזלים זמן רב, החליטו חברי ועד הלשון לקבוע „יסודות עבודת הועד“ שעל פיהם יעשה הועד מלאכתו, וכמשך ישיבות אחדות התעסק הועד בזה—והעמיד לו יסודות עבודתו.

חבור ונסוח ה„יסודות“ קבל עליו הא' בן-יהודה, והא' ילין היה המשיג והמרצה—ואחר כך הצעו הסעיפים לפני חברי הועד להתלטה, ואחרי זכותים חמים ומענינים נתקבלו ה„יסודות“—כפי שנתנסחו אחרי ההנהגות בישיבות הועד:

I תפקיד הועד.

תפקידו של ועד הלשון הוא:
(א) להכשיר את תלשון העברית לשמוש בתור לשון מדברת בכל עניני החיים, בבית, בבתי הספר

לתולדות ועד הלשון

בחיים הצבוריים, במסחר ובקנין, בהרשת ובאמנות, בחכמות ובמדעים.

(ב) לשמור על תכונת המורחית של הלשון וצורתה המיוחדת העקרית במכטא האותיות, בבנין המלים ובסגנון, להוסיף לה הנמישות הנצרכות, כדי שתוכל לבטא את המחשבה האנושית בזמננו בכל מלואה.

II עבודת הועד.

למען הגיע לתכלית הכפולה הנזכרת עוסק הועד בדברים האלה:

(א) מפרסם בקהל המלים הנמצאות בספרות העברית למיום היותה ועד היום, ושאינן ידועות לרב הקהל.

(ב) ממלא את החסר בלשון על ידי יצירת מלים חדשות.

(ג) משתדל להטביע בלשון את החברה המורחית (שהיא נותנת ללשון את הגוון המורחית), המבלטת יותר את ההבדל בין קולות כל האותיות של האלף בית.

(ד) הועד נותן צורה קבועה להבתיב; קובע מנחים לשמוש הלשון, מביא סדר בשמוש סמני ההפסק ומעיד על השגיאות והמעוות הנכנסות בדבור ובסגנון.

III המקורות.

א) הועד מחפש בכל מקצועות הספרות העברית ולוקט בתוכה:

(1) כל המלים העבריות העתיקות ושנוצרו במשך הדורות.

הערה:—אם יש ספק בפרוש מלה מהמלים או יש מחלוקת בין המפרשים מתאמץ הועד להכריע ולקבע משמעותה ע"פ יסודות נראיות מדעיות וגם ע"פ ראות עיניו. אך אם אין בידו להכריע הברעה שתקבל בוחר הועד ליצר מלה חדשה, שלא לתת מקום לחולק לחלק.

(2) המלים הארמיות עד כמה שהן נצרכות. במקום שאין למשג מלה עברית.—למלים האלה נותן הועד צורה עברית לפי דקדוק המלה ולפי משקלה. אם המלה כבר שגורה בלשון בצורה ארמית מניה ועד הלשון את צורתה השגורה הקולית ומשנת צורתה הכתיבית לעברית ומשנת המין, אם נצרך, מוכר לנקבה ולחפץ. ואם אין עוד המלה שגורה משנה הועד, גם את צורתה הקולית של המלה לפי המשקל הארמי ומניחת במינה שיש לה בארמית.

(3) אין הועד נוקט למלים אי-שמייות בשרשן.

אפילו אם הן נמצאות במקורות עבריים, אלא אם יש להן צורה עברית או שכבר נכנסו בלשון ומצויות בה מאד.

(ב) למלא את החסר עוד בלשון יוצר הועד מלים על פי חקי הדקדוק והקש הלשון:

(1) עד כמה שאפשר מהשרשים העברים שבתנ"ך ובספרות התלמודית;

(2) במדרגה שניה מהשרשים השמיים: הארמיים, הכנעניים, המצריים ובפרט הערביים.

(3) אין הועד נזקק למלים זרות מהלשונות לא השמיות, ואפילו אם הן מקבלות בכל הלשונות האריות, ומתאמץ הועד – עד כמה שאפשר ליצר לכל המשנים מלים חדשות משרשים שמיים.

(4) משנים טרעיים שעוד לא הנחו להם מנחים בספרות העתיקה מתאמץ הועד להניח להם מנחים על פי הטבע המדעי של המשג ולא על פי המשמעות החיצונית של המנחים שהנחה להם בלשונות האריות.

(5) הועד משתדל שתהיינה יצירות המלים לא בלבד נכונות על פי הדקדוק אלא גם יפות בצורתן החיצונית, בצלצולן הקולי ומיסדות ברוחה של הלשון. במשך חרף תרע"א הוציא הועד גם את המחברת הראשונה: „אל תאמר-אמר" לשפור הדבור העברי.

15 . לתולדות ועד הלשון

השניאות בשפה מדברת ובפרט בפי תהמון-סמני חיים הם לשפה בכל אמת ואמה. ילדינו הקטנים המדברים עם קטנים כמותם או בינם לבין עצמם עם פגותם, עם הכלב והחתול או עם כלי עץ ואבן שבחדריהם, ילדים כאלה אינם נזהרים בטובן בכללי "תלמוד לשון עבר" או של "טורה הלשון" ויוצרים הם בעצמם משקלי שמות ופעלים בחוש הלשוני על פי המשקלים והשמות הידועים להם. וככה הם "יושנים" כמו שהם "אוכלים" "והופצים" כמו "ש"הולכים" אחרי שהדבור בא להם טעצטם באמור מ פ י ה ם ו לא מ פ י . ה ב ל ל י ם . ואמנם כבר זכינו לשפה עברית המונית בין ילדינו הקטנים ובין המון העם, ובאה איפא, הטחברת: "אל תאמר אמר" לשפר את שפת החיים, את המלים ואת שמוש הלשון, והועד מקוה לפעל בזה על הטבת שפת הדבור והספרות.

המחברת נתנה לתלמידי בתי הספר בלי בסף. שנת תרע"א עברה על הועד בעבודה תכופה, אבל הסרון אמצעים הוא שהניח מכשולים על דרך התפתחותה של עבודת הועד, המזכיר עבד בלי שבה, הוצאת הדאר והוצאת המחברת היו על חשבון בים החברים בעצמם, והוצאות הדשות ונחוצות היו צריכות לוועד:—היה צריך מזכיר בשכר כדי שיוכל לעבד

עבודתו בקביעות יום יום להכין בפעם בפעם חמר לעבודה, להרחיב את פעלת הועד ולבא בכתובים עם חברים עוזרים. מלבד זה היה מרגיש הסרון בספרים במקצועות הרחבת השפה בכלל והשפה העברית בפרט, מלונים הנצרכים לעבודה זו, ספרי שמוש בעברית ובערבית וכדומה. אמנם במשך חרף תרע"א בא הועד במשא ובמתן עם „ההסתדרות העברית“ בברלין, והבר הועד מר ד. ילין שהיה שם בא בדברים בנוגע לזה עם חברי ההסתדרות ואף הבטיחה לו סכום 1200 פר. לשנה, אך ההבטחה לא יצאה לפעל והועד היה עתיד להתכונן בפעלותיו עוד יותר.

אבל רוח והצלה עמדו לוועד משני צדדים בבת.

אחת.

בחשון תרע"ב בחינת מר א. בן יהודה בברלין בא בדברים, בתור בא כח הועד, עם „ההסתדרות“, ואחרי דין ודברים נעשתה הסכמה ביניהם שהועד יקצב לכה"פ את הסך 1200 פר. כמו שהבטיח בשנת שעברה, וראש ההסתדרות נתן את ההתחייבות בכתב, והאדון א. בן יהודה התחייב מצד הועד: א) לשלח פעם בחדש הרצאה מפרטת על פעלות הועד, ב) להדפיס אחת בשלשה חדשים חוברת קטנת שבה יבואו כל המנחים שיחדש הועד במשך הזמן הזה עם תמצית

לתולדות ועד הלשון

17

הזכאים העיוניים, במהברת זו יבואו גם, שאלות ותשובות וגם מהקרים בלשון. (ג) הועד ישתדל להוציא סלונים קטנים לצרכי הדבור הרגיל.

ובו בזמן בא „אחד העם“ לירושלים, והתעניין מאד במעשי הועד. לפי דברי „אחד העם“ נזכה הוא כי שפת הלמוד בכל בתי הספר ובכל המקצועות היא עברית, ובא, איפוא, הזמן לדאג לקבע מנחים עברים במקצועות השונים שיקבלו בכל בה"ס בא"י, ולא יהיה כל בי"ס בית חדשת ליצירת מלזם וכל מורה בונה לו במה לעצמו. וכאשר הבררו לו הסבות שגרמו למעוט העבודה של ועד הלשון בניהון זה הכטיח אחד העם שישתדל להשיג אמצעים להועד, בשעה שיסתדר ויעבד בקביעות, אולם כדי לדעת את דעת מרכז אגדת המורים בניהון זה הציע אחד העם לקרא לאספה מאחדת של ועד הלשון עם הועדה להרחבת השפה ביפו ועם מרכז אגדת המורים.

באספה המאחדת הזאת שהיתה ביפו ושהשתתפו בה חברי מרכז המורים: דר' לוריא, יהיאלי, אדלר, פפר וד"ר בוגרשוב; בי"ס של ועד הלשון: ד. ילין וד"ר מויא; חברי הועדה להרחבת השפה: אורקבסקי

קרישוסקי, ד"ר במטמן, הררי וש. גוטמן והאורח "אחד העם" — אחרי משא ומתן ארך נתקבלו החלטות האלה:
א. ועד הלשון בירושלים הוא הפוסק האחרון באשור ובבחירת המלים החדשות.

ב. ועד הלשון משתמש ומתחשב במלים הנמצאות בספרות וגם מחדש ומכריע מאלה המצעות לו ע"י הממחים. הועד מסמן בציונים מיוחדים את המלים לפי שלשת המקורות האלה.

ג. ועד הלשון פונה לממחים לבקש מהם רשימות הסנחים במקצועות שונים בשפות זרות, ואח"כ הוא פונה לבתי הספר לדרש מהם את השמות שקבלו אצלם והוא משתמש ברשימות האלה בתור המר לעבודתו.

ד. ועד הלשון איננו מפרסם לא את המר ולא את הטעמים והנמוקים להחלטותיו.

ה. המתוך בין ועד הלשון ובין בתי הספר הוא מרכז המורים.

ו. האספה מוצאת לנכון לבטל את ועדת הלשון שביפו.

ז. האספה מביעה את רצונה שהמרכז יעזר לוועד

הלשון הן בחמד והן ברוח. המרכז מקבל עליו לתת עזרה לוועד הלשון בעד הזמנת מזכיר ומביע את רצונו שהמזכיר הזה יהיה בלשן.

ככה נתחזק הוועד כבת אחד מצדו הרוחני והחמרי. ונמר החזק הזה היה כשנבנם בעבי הקורה בענין זה העסקן הלאומי מר ה. זלטפולסקי שהתענין מאד בעניני הוועד וקבל את הצעת מר אחד העם להשתדל בתמיכת הוועד. וביחד עם מכתבים חמים מעוררים ובהעירו בכבוד ראש על רצינות עבודתו של הוועד שלח תמיכה של 1000 פר. להצי השנה הראשון (אדר—אב תרע"ב). בהבטחה כי תמיכה כזו יקבל הוועד במשך שנים אחדות. אם יעשה מה שמטל עליו.

ההתענינות המרובה הזאת של עסקנינו עוררה את חברי ועד הלשון והחלט להתאסף לישיבה מאז והלאה פעם בשבוע, ולקבל מזכיר בשכר שיכין את חמרי עבודת הוועד, ולהוציא לפעל את כל ההתחייבות שקבלנו על עצמנו לפני ההסתדרות בברלין.

וכדי לסדר את עבודת הוועד תחליטו חברי הוועד (בזמן ההוא נספח גם תמורה המסמך למדעים מר ישראל איתן לחבר הוועד) לבחר מקרבם ועדה של

לתולדות ועד הלשון

שלשה חברים שתהא אחריות פעלת הועד עליהם ושינהיגו את כל עניני הועד—ונבחרו מר א. בן-יהודה לנשיא ראשון, מר ד. ילין לנשיא שני ודר' מוֹיָא לגזבר. מר ה. ל. זוטא מי שהיה מזכיר עד תנה קבל עליו המזכירות. ע"י חברי ועדה זו נערך תקציב הועד לחצי השנה הראשון (אדר—אב תרע"ב), והוא: למזכיר זמני—

360 פר.	
200 "	קנית ספרים נחוצים

הוצאות הדפוס, הדאר,

120 "	מכשירי כתיבה
-------	--------------

50 "	ע"ה חוב למזכיר הקודם מר ישראל מלר
------	-----------------------------------

60 "	שמש
------	-----

50 "	הוצאות מקריות
------	---------------

840 פר.

ביחד עם זה מצא הועד לנכון לעשות סדר בבניסת חברים חדשים אל הועד כדי שלא תפרע העבודה ע"י רבוי הזכוחים, והחלט כי חברים חדשים מתקבלים ע"פ הצעת אחד מחברי הועד וע"י בהירת בדעות נעלמות במספר לא פחות משני שלישים של הועד:

כמו כן תקן הועד תקנות בנוגע להברים עוזרים, שמביאים תועלת לפעולת הועד, ונתקבלה

21 לתולדות ועד הלשון

ההצעה: ועד הלשון בוחר בחברים עוזרים או משתתפים מהוץ לירושלים עיפ דאות עיני הועד בבחירה של שני שלישים.

ועד הלשון מקנה כי מבאן ולהבא אחרי שהוסרו המפריעים החמריים והרוחניים מעל דרכו יוכל לעבד בלי מפריעים בהתפתחות הלשון, בהרחבתה ובתחיתה בארץ ובכל תפוצות הגולה.

סיון תרע"ב, ירושלים,